

Svar på skriftligt spörsmål SS 143/2020 rd

Svar på skriftligt spörsmål om att trygga tillgången till teknikproffs

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Ärade talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spörsmål SS 143/2020 rd undertecknat av riksdagsledamot Eeva-Johanna Eloranta /sd:

Vad tänker regeringen göra för att säkerställa tillräckliga resurser för utbildningen inom det tekniska området så att tillgången till yrkeskunnig arbetskraft inte blir ett hinder för företagens tillväxt?

Som svar på detta spörsmål anför jag följande:

Den oro som framförs i det skriftliga spörsmålet angående tillgången till teknikproffs är en viktig fråga med tanke på Finlands framtid. Det råder brist på kompetent arbetskraft i alla landskap. Högskolorna och utbildningsanordnarna inom det tekniska området är betydande drivkrafter för näringslivet inom området. I det skriftliga spörsmålet konstateras det att kompetenskraven inom det tekniska området stiger och att det därmed kommer att behövas allt fler högskoleutbildade personer inom området. Regeringens mål är att höja kompetensnivån på alla utbildningsstadier. För högskoleutbildningens del har regeringen förbundit sig att öka antalet examina avsevärt. Enligt regeringsprogrammet är målet att antalet högskoleutbildade ska stiga till 50 procent av de unga vuxna senast 2030. För att en större andel av varje årskull ska avlägga högskoleexamen måste fler nybörjarplatser inrättas och reserveras i synnerhet för personer som avlägger sin första högskoleexamen. För dem som byter bransch eller vill utöka sin kompetens utvecklas alternativa antagningsvägar till examensutbildning.

Enligt universitets- och yrkeshögskolelagen antas de studerande av högskolorna, som beslutar om grunderna för antagningen av studerande. Beslutet om nybörjarplatserna ingår i högskolornas autonomi. Vid sidan av besluten om högskolornas utbildningsansvar hör även avtalen om examensmål till ministeriets metoder för att styra systemet som helhet och säkerställa att utbildningen fokuserar på de branscher som är centrala med tanke på behovet av arbetskraft och även beaktar de regionala behoven. Genom examensmålen för respektive högskola försöker man tillgodose det beräknade examensbehovet på nationell och regional nivå. Vid planeringen av varje högskolas examensmål för avtalsperioden 2021–2024 har man beaktat antalet som inlett sina studier, högskolornas möjligheter att förbättra genomströmningen samt en ökning av antalet internationella studerande. Højningen av examensmålen gäller i synnerhet branscher där det är brist på yrkeskunniga personer, såsom det tekniska området.

Undervisnings- och kulturministeriet har redan tidigare vidtagit åtgärder för att tillgodose behovet av högskoleutbildad arbetskraft, vilket har bidragit till en ökning av arbetskraften inom

Svar på skriftligt spørgsmål SS 143/2020 rd

branscher där det har varit brist på yrkeskunniga personer. Till exempel inom det tekniska området har man understött utvecklingen av en arbetsmodell med ett samarbetsuniversitet. Nätverksuniversitetet FITech grundades 2017 genom ett konsortieavtal mellan universiteten. I samarbetsuniversitetet ingår alla universitet som erbjuder teknisk utbildning (Aalto-universitetet, Villmanstrand-Lahtis tekniska universitet LUT, Uleåborgs universitet, Tammerfors universitet, Vasa universitet, Åbo universitet och Åbo Akademi). I konsortiet ingår också föreningarna Teknikens akademiker och Teknologiindustrin. Målet är att man via samarbete mellan universiteten inom det tekniska området bättre, flexibla och snabbare än idag ska kunna tillgodose framtidens kompetensbehov och utnyttja universitetens kompetens inom olika branscher och områden.

För det kontinuerliga lärandet har undervisnings- och kulturministeriet och arbets- och näringsministeriet utvecklat ett nytt instrument. Målet med det är att ge flexibla möjligheter att utnyttja alla utbildningsnivåer och stödja uppkomsten av gränsöverskridande och sektorsövergripande arbetsformer för olika utbildningsformer. I början av 2020 utlyste undervisnings- och kulturministeriet specialunderstöd med anknytning till kontinuerligt lärande utgående från detta instrument. Ministeriet kan bevilja sammanlagt cirka 23 miljoner euro i understöd. Anslag beviljas för utbildningsprojekt och projekt inom handlednings- och stödverksamhet, vars syfte är att höja sysselsättningsgraden, stödja kompetensen hos de grupper som är underrepresenterade inom utbildningen eller förbättra tillgången till kompetent arbetskraft inom branscher med arbetskraftsbrist. Den verksamhet som beviljas finansiering kan i snabb takt avhjälpa bristen på yrkeskunnig arbetskraft även inom det tekniska området runtom i Finland.

Utbildningsansvaret för de universitet och yrkeshögskolor som erbjuder utbildning inom det tekniska området har också utvidgats för att avhjälpa bristen på yrkeskunnig arbetskraft. Därtill har undervisnings- och kulturministeriet uppmanat högskolorna att samarbeta, så att resurserna för högskoleutbildning och forskning används så effektivt som möjligt.

Inom yrkesutbildningen kommer man inom ramarna för utvecklingsprogrammet för kvalitet och jämlikhet inom yrkesutbildningen att satsa på de studerandes basfärdigheter och kulturella studier för att förbättra beredskapen för fortsatta studier. Målet är att allt fler ungdomar som avlagt yrkesexamen ska söka sig till högskolestudier och även vara framgångsrika i sina studier.

I det skriftliga frågan framförs en oro över att många yrkesstuderande inom det tekniska området avbryter sina studier på grund av för lite undervisning och handledning eller bristfälliga lärmiljöer. I regeringsprogrammet har regeringen förbundit sig att stärka genomförandet av reformen av yrkesutbildningen och särskilt genomförandet av hela studiedagar och studieveckor. Regeringen lovar också att genast vidta åtgärder när problem med kvaliteten upptäcks inom utbildningen på andra stadiet, så att utbildningens kvalitet, lärarnas arbetsvillkor och de ungas välbefinnande kan främjas med fakta som grund i alla gymnasier och yrkesläroanstalter. Det ska särskilt beaktas att resurserna för närundervisning och handledning är tillräckliga i förhållande till de förändrade kraven. Undervisnings- och kulturministeriet kommer att starta ett utvecklingsprogram för kvalitet och jämlikhet inom yrkesutbildningen, inom vilket målen i regeringsprogrammet ska främjas under 2020–2022 och även beviljas finansiering. Målet är att säkerställa att alla

Svar på skriftligt spørsmål SS 143/2020 rd

studerande får den undervisning, den handledning och det stöd som de behöver. Särskild fokus läggs på studerande som har svårt att klara av sina studier.

Därtill kommer den projektfinansiering som reserverats för utvecklingsprogrammet för kvalitet och jämlikhet inom yrkesutbildningen att inriktas bland annat på utveckling av studiehandledningen, förstärkande av den personliga tillämpningen, utveckling av mångsidigare lärmiljöer, kompetensutveckling för lärare, studiehandledare och arbetsplatshandledare, främjande av grupp-tillhörighet och samhörighet, förebyggande av mobbning och förbättring av de studerandes delaktighet, välbefinnande och påverkningsmöjligheter. Med hjälp av dessa åtgärder kan man även minska antalet studerande som avbryter sina studier. Även i samband med förlängningen av läroplikten kommer man att lägga vikt vid att minska antalet studerande som avbryter studierna och att stötta de studerande att slutföra studierna. Regeringen vill säkerställa att alla som går ut grundskolan ska genomföra en utbildning på andra stadiet. För att det ska lyckas krävs bättre handledning och tjänster inom elev- och studerandevården och en precisering av de handlednings- och uppföljningsskyldigheter som fastställs i författningarna.

I det skriftliga spørsmålet hävdas det att en stor del av problemet inom yrkesutbildningen på det tekniska området är att finansieringen är för låg i förhållande till kostnaderna. Anordnarna av yrkesutbildning beviljas basfinansiering, prestationsfinansiering och genomslagsfinansiering på kalkylerade grunder. I finansieringssystemet beaktas de centrala faktorer som påverkar kostnaderna för utbildningen, såsom skillnaderna i kostnader för olika utbildningar, genom att vikta det antal prestationer som utgör grunden för finansieringen med olika koefficienter som beaktar kostnadsskillnaderna. Största delen av utbildningarna inom det tekniska området hör till kostnadsgrupp 2, som har koefficienten 0,99. Finansieringen för examina inom den här kostnadsgruppen motsvarar den genomsnittliga finansieringen per studerandeår. Finansieringen per målinriktat studerandeår enligt det egentliga prestationsbeslutet 2020 uppgick till cirka 9 900 euro.

Av examina inom det tekniska området finns grundexamen inom gruvbranschen och grundexamen inom lantmäteribranschen i kostnadsgrupp 3, vars koefficient är 1,23. Grundexamen inom flygplansmekanik, kompetensområdet för mejeribranschen inom grundexamen inom livsmedelsbranschen, kompetensområdet för schaktningsmaskintransport inom grundexamen inom byggbranschen, yrkesexamen för mobilkranförare, yrkesexamen för yrkesdykare samt yrkesexamen och specialyrkesexamen inom markanläggningsbranschen finns i kostnadsklass 4, vars koefficient är 1,59. Utgående från koefficienterna för respektive kostnadsgrupp uppgår finansieringen för examina i kostnadsgrupp 3 i runda tal till cirka 12 200 euro per studerandeår och för examina i kostnadsgrupp 4 till cirka 15 700 euro per studerandeår.

Enligt de kostnadsuppgifter som Utbildningsstyrelsen samlat in uppgick kostnaderna inom uppföljningsgruppen för utbildning för grundexamen inom det tekniska området i kostnadsgrupp 2 till i genomsnitt cirka 10 000 euro per studerandeår för alla utbildningsanordnare, inom utbildning för grundexamen till cirka 11 000 euro per studerandeår och inom utbildning för yrkes- och specialyrkesexamen till 7 300 euro per studerandeår. Inom kostnadsgrupp 2 uppgick kostnaderna för andra utbildningsområden till cirka 8 900 euro inom databehandling och kommunikation (ICT), cirka 9 300 euro inom hälsovård och välfärd samt cirka 9 400 euro inom tjänstebranschen.

Svar på skriftligt spørgsmål SS 143/2020 rd

Under 2020 kommer undervisnings- och kulturministeriet att utreda och bedöma hur väl kostnadsgrupperna för de yrkesinriktade utbildningarna och examina motsvarar kostnaderna för examina och utbildningarna. Granskningen utgår från de kostnadsuppgifter som Utbildningsstyrelsen samlat in för 2018 och i vår kommer att samla in för 2019. Samtidigt kontrollerar man att kostnadscoefficienterna för det tekniska området motsvarar kostnaderna för examina. Om utredningen visar att finansieringen inte motsvarar kostnaderna för examina, är ministeriet redo att göra nödvändiga ändringar i förordningen om beräkningsgrunderna för finansieringen.

Helsingfors 31.3.2020

Vetenskaps- och kulturminister Hanna Kosonen